

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

II. De Voto Paupertatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

vinis ejus eloquiis excipiendis intenta fuisse, perhibetur Lucae *cap. 10. à v. 38.* vel demum æque principaliter intentæ sunt utrisque, ut SS. Augustini, Dominici, Francisci, Societatis JESU, usque affines aliæ quædam Religiones. Ex quibus Religiosis familiis sicut, quæ Contemplationi vacant, simpliciter meliores & perfectiores sunt solam Activam tenentibus, juxta illud Christi, *Maria*, Contemplativam adumbrans, *optimam partem elegit*, Luc. *cap. cit. v. 42.* ita utraq; hæc seorsim accepta perfectiores sunt, quæ ex proprio suo Instituto Orationi rerumque Divinarum contemplationi simul & Misericordiæ operibus, præsertim per verbi Divini prædicationem & Sacramentorum administrationis incumbendo, utramque illâ vitam conjungunt, cum; quia Episcoporum omnium perfectissimæ, imò Apostolorum & ipsius Christi Servatoris nostri vitæ, quæ omnis Perfectionis idea & absolutissimum exemplar est, magis sunt conformes: tum verò; quia vi sui Instituti Deo simul & propter Deum proximo vacant, & ad Christianæ Charitatis perfectionem consequendam optimis mediis & exercitiis sunt instructæ, S. Bernardus *de Grad. Perfectæ vitæ*, S. Thomas *2. 2. q. 188. art. 2.* & Lessius *Lib. 2. de I. & I. cap. 41. n. 20.*

14. Præterea Religiones aliquæ sunt Monachales, aliæ Clericales, aliæ Mendicantes, & aliæ Militares aut Hospitalariæ. Quarum vi proprii Instituti Monachales sive Cœnobiticæ principaliter vitam Contemplativam & solitariam sectantur, *can. Monachus 4. & can. Si cupit 16. q. 1.* Clericales spiritualibus Ministeriis, cultûs Divini & animarum salutis procuracione occupantur, ad eaque ordinatione Ecclesiasticâ deputantur.

15. Mendicantes, vitam Contemplativam cum

Activam conjungentes, & bonorum immobilium possessionem vi Instituti sui excludentes, ex elemosynis & piorum largitionibus victum quarunt: cujusmodi Jure communi antiquo approbati Ordines sunt Prædicatorum, Minorum, Remitarum S. Augustini & Carmelitarum, *c. Unico, §. Sanè, de Relig. demit. in 6.* quibus accessit Societas JESU, *Constit. p. 6. cap. 2. n. 2. 4. & 5.* cujus Religionem, non solum ex Privilegio Apostolico, sed etiam ex vi Instituti sui, verè & proprie Mendicantem esse, speciali Constituitur. quæ incipit *Dum indefessis, 7. Julij 1571.* à Pio V. est declaratum. Ex quo inquam, *Instituti*; quia speciali indubi vel tolerantia Sedis Apostolicæ reatorum Ordinum quidam bonorum immobilium possessionem admittunt: imò illa quibusdamque, etiam Mendicantibus Ordinibus (exceptis duntaxat S. Francisci FF. Minoribus & Cappucinis) S. Synodi Trident. decretò permittitur est *Seff. 23. sess. 4. de Regular. Militares*, ut Equites S. Joannis Baptistæ, Melitenfes & B.M. Teutonici Christianæ Fidei & Ecclesiæ Catholicæ adversus barbaros aliosque ejus hostes defensionem præstant. Hospitalitatem in exercitium hospitalitatis, hoc est, peregrinorum receptionem & infirmorum curam præcipue sunt intentæ, S. Thomas *cit. q. 188. art. 2. & 3.* Suarez *Tom. 4. de Relig. Tract. 8. lib. 1. cap. 3.* & Pellicanus *cit. Tract. 1. cap. 3. à n. 10.* ubi alia Ordinum Instituta refert.

ARTICULUS II

De Voto Paupertatis,

SUMMARIUM.

18. *Votum hoc dominium vel liberum Usum bonorum ferunt.*

19. *Nov.*

19. Non etiam honoris & fama bona,
 20. Vel beneficia Ecclesiastica excludit.
 21. Paupertatis priscus rigor,
 22. Cum tempore multum remisit.
 23. Eam votivum hodie tria sunt
 genera.
 24. Primum omne dominium & libe-
 rum Usum rerum temporalium,
 25. Ipsa Professione abdicatarum, ex-
 cludit.
 26. Alterum earum liberum duntaxat
 Usum auferit;
 27. Ut de ipsis illicitè,
 28. Non tamen invalidè semper dispo-
 nant.
 29. Tertium superflua duntaxat respuit.
 30. Religiosus incapax est peculii cum
 ejus libero usu:
 31. Non etiam cum usu dependente à
 superiore,
 32. De jure saltem antiquo & Consue-
 tudine.
 33. Et ad pecunia v.g. receptionem opus
 est licentia Superioris.
 34. Sufficiens tamen est licentia Tacita,
 35. Et Presumpta, cum expressa ne-
 quit haberi.
 36. Cum ista haberi potest, illicitus ejus
 abusus,
 37. Et usus etiam, cum quoad eum su-
 perior invitus:
 38. Secus licitus est, licet ei aliquò mo-
 dò displiceat.
 39. Licentia solum Debita uno alteròve
 casu sufficiens:
 40. Regulariter insufficientis est ipsa,
 41. Et multò magis vi dolòve obventa.

18. **C**onsiliorum Evangelicorum pri-
 mum, & Religiosis omnibus
 commune votum est Paupertatis:
 quod emittentes perpetuò
 se abdicant omni rerum temporalium ex-
 ternarum, quæ *Bona Fortuna & Divi-*

ta vocari solent, scilicet prædiorum,
 domorum, fundorum, cæterorumque
 immobilium, pecuniarum, aliarumque
 rerum mobilium ad victum, amictum,
 habitationem & reliquam corporis com-
 moditatem servientium dominiò, pos-
 sessione, omnique jure Reali, vel saltem
 liberà, sive à superioris voluntate inde-
 pendente, ejusmodi rerum dispositione &
 usu.

Non, sicut Divitiis, per votum Pau-
 19. pertatis etiam renuntiat Honor &
 Fama; cum propriè solum debeantur
 virtuti: cui cum renuntiare nemo valeat;
 locus non est renuntiationi Honoris &
 Famae, qui virtutis notitiam comitan-
 tur. Accedit; quòd Honor & Fama
 non sint actus ipsius honorati, sed ho-
 norantis: actui autem, qui alteri, non
 sibi inest, renuntiare nemo possit, se-
 cundum S. Thomam 2. 2. q. 186. art.
 7. & Suarez Tom. 4. de Relig. Tract. 9.
 lib. 8. cap. 4. à n. 3. Quò tamen non
 obstante, humilitatis studiò voveri potest
 moderatio affectus ad honores, v.g. ex-
 cludendò ambitum & acceptationem di-
 gnitatum & titulorum honoratorum,
 sicut in Societate nostra faciunt Profes-
 si, ut cap. cit. n. 7. idem Doctor ad-
 vertit.

An Paupertatis votò excludatur be-
 neficium Ecclesiasticum, dubitandi ratio
 20. est; quòd in isto fructus sive redditus
 temporales percipiendi jus officio spiri-
 tuali annexum: jus autem ad redditus tem-
 porales votò illò obstrictis competere fe-
 rè non possit. Verum, quia res tempo-
 rales Monasterio acquirendi jus cum vo-
 to Paupertatis non pugnat, salvò istò,
 Religiosus obtinere poterit beneficium
 Ecclesiasticum cum annexo jure percipi-
 endi redditus temporales: dummodo hos
 non sibi, sed Ecclesiæ vel Monasterio
 acquirat, secundum Regulam *can. Ab-*
bates 18.

bates 18. q. 2. c. Cum ad Monasterium
6. hęc Rubr. eti, quamdiu beneficium
retinet, fructuum illius habeat admini-
strationem eosque in suam sustentationem
& pios usus expendere valeat, *Cle-
ment. 2. V. Ceteri, de Via & honest.* do-
nec superiori aliter fuerit visum, *Navar-
rus Comment. 2. de Regular. n. 10. &
aliis DD. relatis Laiman Lib. 4. tract. 5.
cap. 8. n. 17.*

21. Porro Paupertatis observantia pri-
scis illis seculis adeo stricta fuit; ut Mo-
nachi, perfectæ omnium rerum abdicati-
onis studiosissimi, non solum habere
vel retinere, sed etiam proprium aut
suum aliquid dicere vererentur; secun-
dum *can. Non dicatis, 12. q. 1. & S. Be-
dicti Regul. 33.* Qui vero Proprietatem
aliquam habere deprehenderetur, expel-
lebatur à Monasterio: & si cum ea de-
cederet, *VV. PP. decreto sepulturâ Ec-
clesiasticâ censebatur indignus, c. Mona-
chi 2. §. Qui vero, & c. Super quadam 4.
& extra Ecclesiam tumularetur in sterqui-
linio, nummis. quos retinere præsum-
perat, in Proprietarium projectis, c.
Cum ad Monasterium cit. & cunctis so-
lenni imprecatione conclamantibus illud,
Pecunia tua tecum sit in perditionem,
Actor. cap. 8. v. 20. cujusmodi tristissi-
mi exitus funesta exempla dabunt *S. Hiero-
nymus Epist. 22. ad Eustoch. Cæsarius
Homil. 10. in Dom. Sexagesima & Chro-
nicon. Carthus. Lib. 7. cap. 39.**

22. Hic tamen Paupertatis rigor de Re-
ligiosi status substantia non est: neque
semper & in Religionibus approbatis om-
nibus est receptus, ut late ostendit *cit.*
Suarez Tom. 3. lib. 8. cap. 7. aliquæ enim
Paupertatem ita strictam profitentur; ut
rerum immobilium & reddituum stabilium
vel etiam mobilium proprietatem non
solum à personis particularibus, sed ab
ipsa quoque Religiosorum communitate

excludant: imò quædam, istâ ejusmodi
rerum abdicatione non contentæ, rerum
etiam ad usum necessarium pro futuro
aliquo tempore congregationem non tol-
lerant, sed res pro præsentis tempore &
propè die necessarias mendicandò qua-
runt, vel piorum liberalitate sponte ob-
latas admittunt. In aliis autem vob
promissa Paupertas ejusmodi res mobiles
& immobiles solis Religiosorum commu-
nitatibus, non etiam particularibus perso-
nis permittit.

Personarum etiam particularium in
Religionibus approbatis Paupertatem
stantium, tria potissimum genera in Ec-
lesia videntur.

Primum eorum, qui nec licet non
validè proprium sive alicujus rei tempo-
ralis dominium, ejusque liberum & in-
superiore independentem usum habent:
quales sunt omnes Professores obstricti So-
lenni votò Paupertatis, ipsos dominium
capaces reddentis; ut non solum tanquam
proprium aliquid habere vel possidere eis
non liceat: sed etiam, si contra fidem
Deo datam cujuscuque rei proprietatem
attentent, ea attentatio nulla sit, omninoque
careat effectu ex dispositione Ecclesie, ab
ipsis editum Paupertatis votum sit acco-
ptantis; ut eos ad alicujus rei proprietatem
sibi acquirendam omnino inhabiles
reddiderit: & ipsâ Professione, tanquam
Civilis quadam morte, *can. Placuit, 14.
q. 1.* si quod ante habuerunt, voluerit
expirare & transire, vel ad hæredes vel ad
ipsam Religionem: & quod ipsis in
posterum obveniret, non ipsis sed Mo-
nasterio acquiri, *Auth. Ingressi, Auth.
Si qua mulier C. de SS. Eccles. can. Non
dicatis cit. can. Quia ingredientibus, 16.
q. 3. c. Cum ad Monasterium cit. & c.*

Neque obstat quòd liberos habeat
& sine prævia dispositione de substantia
sua Religionem professus arbitrio suo eam
inter il-

inter illos, portione legitimâ Monasterio reservatâ, dividere queat, *cit. Aub. & can. Si qua mulier cit. q. 3.* non obsecuro argumentò domini adhuc retenti; quia ista substantiæ divisio professo non quasi domino, sed solummodo quasi ad ministratori à Jure ad hunc effectum constituto permittitur, & non Testamentum est, sed mera bonorū distributio est, Actionem, contra quàm Testamentum solet, non producens, *l. Divisionis 45. ff. de Patis, Glossa in Aub. cit. V. Dividere, Navarvus cit. Comment. 2. n. 45. Sanchez Lib. 7. Moral. cap. 9. n. 10. & Barbosa in can. cit. n. 15.*

26. Alterum genus est eorum, qui bonorum suorum dominium quidem retinent, interditi tamen sunt liberò eorum usu: sicut in Societate JESU Scholasticis iustas ob causas & præcipue; ut facilius & minori cum offensa, ubi opus fuerit, dimitti possint, bonorum suorum jus & dominium pro superiorum arbitratu ad tempus retinent; ut in pios usus juxta Evangelicum Consilium distribuant: in eorum tamen usu Religiosam Paupertatem servant, nec ullâ re tanquam propria & sine superioris facultate uti possunt, verba sunt *Constitutionis Gregorii XIII.* quæ incipit *Quantò fructuosius, edita Calend. Febr. 1582.* Ubi

27. Dubium est de valore dispositionis Societatis Scholasticæ factæ sine consensu superiorum. Quam, si res, de quibus ita disponit, alicujus momenti sint, graviter peccaminosam esse, nemo facile inficias ibit; cum eâ violetur Paupertas: cujus votò, licet non rerum dominium, earum tamen liber usus & à superioris voluntate independens dispositio est adempta.

Eam etiam valore destitui in suis *Traſactibus de I. & I.* voluit Molina *Traſt. de disp. 139. n. 11. Lessius Lib. 2,*

cap. 4. n. 28. & Haunoldus Tom. 1. Traſt. 4. n. 38. Moventur imprimis *l. Non dubium 5. C. de LL.* pro irritò habente actum, gestum contra legem eum prohibentem. Dein paritate cum rerum Ecclesiasticarum alienatione, à Prælo sine Capituli, & à pupillo sine autoritate Tutoris celebrata, quæ ipsò Jure irrita est, *c. 1. c. Tua nuper 8. Et. de lit. qua à Prælo. Et §. Tutor 2. Institur. de Aub. Tut.* Demum; quòd ejusmodi dispositionis nullitas magis conducatur ad finem domini ad tempus Scholasticis relicti: qui est facilius eorum dimissio ex Societate: & si dominium propter ejusmodi dispositionis nullitatem integrum sit, expeditior est, quàm si per eam tanquam validam sit diminutum.

Sed argumenta hæc, ejusmodi liberam & illicitam Scholasticis dispositionem irritam esse, non evincunt. Duo priora; quia *l. cit.* eique similes textus alii de lege seu Jure prohibente non simpliciter, sed actui formam præscribente vel clausulâ aliquâ irritante munito exaudiendi sunt, juxta dicta *Tit. 13. à n. 63.* facultatem autem superioris ad formam dispositionis à Scholastico faciendæ pertinere, aut hanc sine ea irritâ esse, expressum non est ullò Jure: quò tamen clarè prodita est nullitas alienationis à Prælo, & contractûs à pupillo sine Capituli consensu vel tutoris autoritate celebrati. Postremum partim; quia, licet post ejusmodi dispositionem, si valeat, dimissio ex una parte difficilior sit, ex alia tamen magis expedita inde est; quòd Societatis superiores eâ disponendi libertate contempti minus obnoxii sint querelis & obreſtationibus, quibus dimissiones aliquando anſam præbent: partim verò, quòd Prælo sive Societatis superior in Scholasticum habeat potestatem Dominativam, vi cujus subditi, sicut vota & alios actus

T t t

lios actus

hos actus suæ gubernationi præjudican-
tes, sic etiam ejusmodi dispositionem ir-
ritare potest & revocare, ut rectè adver-
tit Palao *Tract. 16. disp. 3. p. 2. n. 7.* ubi
ejusmodi liberam dispositionem præ va-
lida habet, cum Suarez *Tom. 4. de Re-
lig. Tract. 9. lib. 10. cap. 6. à n. 12.* &
Sanchez *cit. Lib. 7. cap. 18. n. 8.*

29. Tertium genus est eorum, qui vo-
tò Paupertatis neque omni dominio ne-
que liberò omnium rerum temporalium
usu se abdicant: sed solummodo exclu-
dunt superflua sive non necessaria ad te-
nuem vel moderatum victum & vestitum
juxta illud, *Habentes alimenta & quibus
tegamur, his contenti sumus.* 1. *Timoth.*
cap. 6. v. 8. quales satis probabiliter olim
fuisse aliqui existimârunt feminas, in pri-
vatis domibus Statum Religiosum assu-
mentes; & S. Paulum aliòsque permul-
tos, solitariam vitam ab omnium ho-
minum consortio procul agentes in ere-
mis; hos enim, cum communitatem
non haberent, & proximo superiori spe-
cialiter non subjicerentur, omni rerum
dominiò & liberò etiam usu non caruif-
se, nec carere potuisse, verisimiliter a-
liqui censuerunt apud *cit. Suárez Tom. 3.
lib. 8. cap. 7. n. 10.* de ipsis, si veri Re-
ligiosi fuerunt, saltem quoad liberum
usum contrarium sentientem *n. 19.* Ex
hactenus dictis

30. Dubium oritur primò, an Religio-
sus capax sit Peculii. Cujus Resolutio
plana erit, si cum Navarro *Comment. 2.
de Regul. n. 14.* duplex peculium statua-
mus. Unum juris perfecti cum facultate
de eo liberè & independenter ab alio
disponendi: alterum juris imperfecti,
tribuentis administrationem, possessionem
vel detentionem, & usum dependen-
dentem ab alio; ut ad ejus arbitrium re-
stringi, revocari & omnino auferri possit.
Quorum, sicut prius cum Religiosæ Pau-

pertatis voto non consistere, perspicuum
& decisum est *c. Monachi 2. & c. Cum ad
Monasterium 6.* ubi Innocentius III. de
Abbate rescribit, quòd super habenda
proprietas nec possit cum aliquo Mon-
acho dispensare: sic posterioris peculii
Religiosum incapacem non esse, cum Pa-
normit. *in ec. cit. n. 4. & n. 8.* Nave-
ri *cit. n. 14.* Azor *p. 1. Instit. Lib. 12.
cap. 3. g. 1.* & aliorum communis est opi-
nus; quòd id (speciali alicujus Religio-
nis rigore seclusò) Paupertatis voto non
adversetur; cum ejusmodi peculium so-
ve pusilla pecunia concedi frequenter so-
leat Religiosis, non solum extra Mon-
asteria cum Superiorum licentia obtina-
tibus beneficia Ecclesiastica, in studiu-
rum Universitate degenantibus, quòd-
bus peregrinationem &c. sed in ipsa
etiam Monasterii degenantibus aliquando
licentia detur, pecunias, vestes, libros
& alias res ad humanos usus comparatas
accipiendi, retinendi & in victum, ro-
stitum, honestas recreationes aliòsque
certos aut incertos usus expendendi, ut
pluribus explicat *cit. Azor 4. g. 3. & Lib-
man Lib. 4. Tract. 5. cap. 7. à n. 13.*

At, licet hæc plana & omnino res-
pedita sint spectatò usu moderatò & us-
etiam antiquò *c. Monachi cit. & c. q. 1. & c. q. 2.*
clerici & vovent. ubi mulier S. Augusti-
ni Religionem professa in domo propria
permanere permitta est cum omni solitari-
tate, ad congruam sustentationem ipsius
administrationi permitta: nonnullè ta-
men S. Synodi Tridentinæ PP. decreve-
re; ne Regulares tam viri quam mulie-
res aliqua bona tam mobilia quam im-
mobilia etiam Conventus nomine ha-
beant aut habere à superioribus permis-
tantur, *Sess. 25. cap. 2. de Regular.* Quòd
decretum Navarrus *cit. Comment. 2. n.
15.* eumque secuti *cit. Sanchez cap. 21.
n. 11.* & Miranda *Tom. 1. Manual. Pra-
lat. 4.*

lat. q. 23. arr. 8. & alii cum antiquo Jure conciliare nituntur: eoque peculia duntaxat absque justa causa, & ad usus quoslibet etiam superfluos Religiosis concedendi facultatem superioribus ademptam volunt. Verius tamen eò Novum Jus constitutum & his, quod antiquò Jure salvò poterant, à Tridentino prohibita ex *cit. cap. 2.* verbis, *Nec deinceps liceat Superioribus &c.* & reliquo ejus tenore colligunt Suarez *cit. Lib. 8. cap. 14. n. 8.* Valquez *de Redditiis cap. 3. dub. 2. n. 4.* & Palao *cit. disp. 3. p. 7. n. 5.* qui tamen, eum Conciliaris decreti rigorem contrarià & antiquo Juri magis conformi, passimque receptà consuetudine temperatum, docent.

33. Dubium secundò est de licentiâ superioris, Religioso privato necessaria ad aliqujus rei temporalis acceptionem, retentionem, usum: an scilicet esse debeat verbò, scriptò, nutu Expressa, vel sufficiat Tacita aut Præsumpta: quas posteriores licentias aliqui, sed perperam, confundunt; cum Tacita, si propriè loquamur, in aliqua expressa tanquam pars in toto, vel aliquid cum expressè concesso connexum eive accessorium contineatur: Præsumpta autem sive Interpretativa nec in se, neque in alio expressè concesso, data sit, sed solummodo danda iudicetur, si actu peteretur. Quò præmissò

Convenit inter DD. primò, Religiosum ejusmodi rem aliquam sine ulla superioris licentiâ accipientem, retinentem, eive utentem graviter peccare, si rei accepta pretium notabile sit: quod aperte traditur *can. Non dicatis, 12. q. 1. verbis, Si quis in tantum malum processerit, ut occidè quodlibet munus accipiat: e. Cum ad Monasterium cit. ibi, Non presumant illud accipere, subaudi, Si ne licentiâ Abbatis, & ex gravissimis po-*

nis expulsionis à Monasterio, sepulturae in sterquilino, *e. cit.* privationis vocis Activæ & Passivæ, à Trident. *Sess. 25. cap. 2. de Regular.* in Religiosos Proprietarios, hoc est, aliquid saltem in notabili quantitate accipientes & retinentes, decretis. Ratio est; quia ejusmodi acceptione violatur votum, cujus violatio in materia notabili graviter est peccaminosa, per textum & DD. in *c. Licet 6. de Voto.*

Convenit inter eos secundò, ad ejus acceptionem &c. sufficere licentiâ Tacitam; quia taciti & expressi idem iudicium eademque vis est, *arg. l. Cum quid mutuum 3. ff. de Reb. credit.* hoc ipsò; quòd virtute in expresso contentum eive annexum vel accessorium sit; sic enim à superiore habens licentiâ peregrinandi, in via licitè aliquid accipit & expendit, si ab illo prohibitus non sit: sic qui re aliqua temporali utitur superiore consciò & cum facile posset, non prohibente, aut vi consuetudinis ab aliis subditis, eodem sciente & non impediante, recepta, de ejusmodi re aliqua disponit. Paupertatis, votum non violat, propter tacitam licentiâ superioris, silentiò suò in ejusmodi usum & dispositionem consentientis, *can. Consentire 5. disp. 83.* Rectè tamen hic cum Navarro *cit. Comment. 2. n. 22.* & aliis DD. excipitur casus, quò superior liberæ ejusmodi acceptionis, usus vel dispositionis non ignarus solummodo taceret & non contradiceret ex verecundia, vel metu querelarum & similibus incommodorum; quia ita tacens non tam consentire, quàm ejusmodi liberam acceptionem &c. tanquam minus malum tolerare intelligeretur.

Convenit tertio, etiam licentiâ rationabiliter præsumptam sufficere saltem, quando propter absentiam vel occupationes superioris, vel periculum, moræ; quòd aliquid accipiendi vel rationa-

tionabiliter expendendi occasio urgeat, expressa haberi non potest, Suarez *l. cit. n. 3.* & Palao *Tract. 16. disp. 3. p. 23. n. 6.* Ratio est; quia aliquid faciens, quod rationabiliter credit superiorem, si conveniretur, id omnino probaturum, id eò invito & sine licentia facere non censetur, *arg. l. Inter omnes 46. §. 7. ff. de Furtis*, quâ furti reus non habetur, qui accipit, cum domini consensu rationabiliter præsumpto; *Quid enim*, inquit ICT.⁹, *dolo facit, qui putat dominum consensurum fuisse, sive id falsò sive verè putet?* Hòc tamen casu, si licentiæ præsumendæ causa tota fuit impossibilitas vel magna difficultas adeundi superiorem resque accepta consumpta non est, ut ea salvò Paupertatis votò etiam postea retineatur, necessarium est; ut ejus acceptio manifestetur superiori; quia tali casu licentia solum præsumpta est pro tempore; quo ille non potuit adiri, & pro ea duntaxat accipienda, non etiam retinenda, ut rectè observat *cit. Sanchez n. 8.*

36. Dissentiunt autem, an Præsumpta licentia etiam sufficiat casu, quò superior, cum posset, ob respectum aliquem humanum, pudorem vel aliam similem difficultatem non adit; eam enim non sufficere, suadet ratio, partim; quia licentia, quæ solum præsumitur, de facto non extat, sed solummodo creditur futura; licentia autem sive consensus solummodo futurus, & multò magis, qui futurus solum creditur, facultatem dare nequit de præsentì, ut patet in licentia confitendi alieno Sacerdoti: quæ, si concedenda solum credatur & præsumpta tantum sit, jurisdictionem non tribuit, nec sufficit ad validam absolutionem subditi non sui: partim; quia superiores esse inviti, imò punire solent & debent liberè utentes licentiâ solum præsumptâ; ne nimia laxitas in Religiosas

familias invehatur; cum rari sint casus, quibus licentia, si peteretur, non concederetur à superiore saltem mediocris, Provinciali, Generali, Legato Sedi Apostolicæ vel Papa ipsomet: ad quos tamen non, nisi in causis gravioribus & immediati superioris potestatem excedentibus, recurri consuevit; ac proinde si præsumpta istorum licentia sufficeret, quamlibet rem etiam notabilem inficiis superioribus pro libitu accipere, retinere & liberè expendere liceret, non levì, disciplinæ jacturâ & maximo incommodò præjudiciòque Religiosæ Paupertatis.

Rationes istæ imprimis evincunt, ejusmodi licentiæ, non tantum mediocris, sed immediati etiam superioris solum Præsumptæ liberè uti, tanquam valde periculosum perniciosumque, in Religionibus Paupertatis aliquam obsequantiam profitentibus nequaquam ferendum. Deinde id etiam mihi persuadet, licentiæ Præsumptæ usum, cum expressa haberi potest, Religioso subdito illicitum, nisi rationabiliter credat, superiorem invitum non esse, non solum quoad ipsam rem, quæ accipitur, retineatur &c. sed etiam quoad omissionem petitionis licentiæ; si enim superior, licet rem accipiendi eave utendi licentiam, si peteretur, sine difficultate daturus, eam tamen non nisi actu petatur, concedere velle, rationabiliter existimaretur, licentia præsumpta ad licitam acceptationem non sufficeret; cum, qui ita consensus præsumitur, pro casu, quò licentia non petitur, accipiendi facultatem non concedat, imò sit invitus, ut non obscure innuunt *cit. Sanchez cap. 19. n. 15.* & Suarez *cap. 8. n. 11.*

Nihilominus casu, quò superior rem aliquam temporalem accipiendi licentiam, si peteretur, daturus & quoad ejus in præsumpta licentia fundatam acceptio-

acceptationem, retentionem, usum, licet ipsi modus aliquo modo displiceat, invitus tamen absolute non esse, rationabiliter presumitur, illam accipi, retineri, expendi sine vitio Proprietatis & voti Paupertatis violatione posse, cum Navarro *cit. Comment. 2. n. 20.* sustinent *cit. Sanchez n. 4. Suarez n. 7. & Palao p. 23. n. 8. arg. l. Inter omnes §. 7. cit.* Ratio est, quia votum Paupertatis non violatur acceptatione, quæ non fit nomine proprio, sed cum dependentia & subordinatione ad voluntatem superioris: cum quali dependentia jam agit, qui certò sibi persuadet, superiorum, si rogaretur, facile consenturum: & quoad ipsam rem ipsamque ejus acceptationem, licet istius modus aliquo modo displiceat, absolute non esse invitum. Confirmatur auctoritate D. Thomæ 2. 2. q. 32. *art. 8. ad 1.* docentis, licentiam præsumptam Religioso sufficere ad elemosynam dandam in rebus Monasterii, cur non ad aliquid accipiendum & Monasterio acquirendum?

Contra hanc licentiam deducta speciem majorem, quam vim habent, cum; quia ea licentiae præsumptio fundatur in aliquo præsentis & facti superioris; quòd scilicet aliquid accipiendi facultatem dare & similes etiam acceptationes ratas habere solitus sit: tum verò; quia alia ratio est absolutiois Sacramentalis, quam hujusmodi acceptationis; cum illius valor exigit jurisdictionem & potestatem aëthalem, quæ ex eo, quòd petita daretur, non habetur: acceptio autem, ut Paupertatis voto non adverteretur, solum exigit; ut subditus non proprio, sed alienò nomine & superiore non invitò, agere censetur, *arg. l. §. 7. cit.*

39. Dubium tertio est; an sufficiat licentia Debita sive, quod idem est, an, cum superior aliquid accipiendi licentiam petendam, licet concedere deberet, ex passio-

ne vel rigore præter aliorum ejusdem Ordinis Prælatorum morem indiscreto, negaturus judicatur, vel etiam petitam actu negat, subditus ex licentia ab eo, si rationabiliter ageret, præsumpta id accipere, retinere, expendere salvà Paupertate possit. Eam sufficere vult Alphonsus Mendoza in *Quodlibet. q. 8. in fine.* Movetur; quòd superior facultatem irrationabiliter negans suò officio non fungatur, ejusque indiscreta voluntas nulla sit: & subditus, sicut ad Obedientiam tantum rationabilem, sic etiam, ad observantiam Paupertatis rationi consentaneam se obligasse, censetur.

Rationi huic, licet magni momenti non sit, aliquid tamen tribuere juvat auxiliò distinctionis; quantumvis enim Paupertatis votum subditus non violet casu, quò indiscretæ negationis præsumptione vel actuali negatione insuper habità clam accipit vel dat aliquid, ut extreme indigentis necessitas sublevetur, vel ad quod vi Professionis jus habet, *vg. congrua alimenta: id tamen violaret aliis 40.* & ordinariis casibus, cum; quia contra voluntatem etiam irrationabilem superioris aliquid accipiendò ageret nomine proprio & sine subordinatione ac dependentia à voluntate superioris: quòd modò Paupertas violatur, sicut violaretur Obedientia, cum superiori irrationabiliter imperanti, quod sine peccato facere potest, vel prohibenti, ad quod faciendum jus non habet, non obtemperaret: tum; quòd, si licentia solum debita sufficeret, cum Paupertate disciplinæ Regularis observantia facilè adduceretur in discrimen; cum subditi ad laxitatem proni, quæ secundum Regulæ accurationem à superiore laudabili zelo non indulgentur, indiscretè & irrationabiliter negata, sibi facilè persuadeant & querantur. Confirmatur paritate pauperum, qui in necessitate

T r i t ;
gtavi,

gravi, non tamen extrema, constituti, divitiis invitis, aliquid auferre sine peccato nequeunt de rebus, quas isti, cum ex Christiana Charitate tenerentur, largiri per sorditiam ab omni ratione & humanitate alienam recusant.

41. Sicut solummodo Debita, sic etiam ad pecuniarum aliarumque rerum acceptio- nem, retentionem, usum, Religioso non sufficit licentia, vi, fraude aut minis extorta; quia talis, si falsis causis allegatis aut veris dolose suppressis, ac proinde ob- vel subreptitè impetrata est, omnino involuntaria: si autem minis & gravium molestiarum inferendarum metu extorta sit, involuntaria quidem non est, is tamen, qui superioris consensum ita extor- sit, omnia in pristinum statum reducere, & licentiã illã, quasi metus causã rescis- sã, non uti tenetur; ne ipse ex injuria su- periori illata referat commodum &, qui eam passus est, imò Religio ipsa detri- mentum patiatur. Unde in Conscientia tuti nequaquam sunt, qui causas non causas allegandò superiorem fraudulen- ter circumveniunt; ut ab eo obtineant, quod petunt: vel id Monasterii gravibus querelis & murmurationibus implendi, vel subditos à superiore avertendi metu extorquent, *citt. Sanchez n. 18. & Sua- rez n. 14.*

ARTICULUS III.

De Voto Castitatis,

SUMMARIUM.

42. *Votò hóc excluditur omnis actus Ve- nereus:*
 43. *Qui in Religioso graviter est pecca- minosus.*
 44. *Venialis tamen esse potest ob imper- fectionem actus:*

45. *Non ob solam materiam parvitatem.*
 46. *Ad Religiosum non sufficit Casti- tas conjugalis.*
 47. *Unde conjugati Religiosi valet quo- ad Statum:*
 48. *Non etiam quoad Perfectum vñq sunt.*
 49. *In Solemni Continentia voto dispen- sationem Papa negantium:*
 50. *Et adstrictum vñq Opus.*
 51. *Ratione & exemplis stabilitur.*
 52. *Eadem ratio est votorum Solemnia- ceorum.*
 53. *Cum Religioso ad conjugium Lex ex justa causa licet:*
 54. *Sine ea saltem valitè dispensat.*
 55. *Adlicitam dispensationem non suffi- cit merè privata,*
 56. *Sed exigitur publica causa.*

Consiliorum Evangelicorum & Religiosis votorum alterum est Castitas sive Continentia ab omni voluptate carnali adque Venereo, tam interno quàm externo, tam aliàs licito seu conjugali actus, ut omni ejusmodi actu, quò homo secularis non conjugatus Castitatem violat, Religio- sus insuper Sacrilegium committit, in tamen; ut malitia Sacrilegii gravis & mortalis in iis duntaxat sit, in quibus ma- litia libidinis in homine Seculari extra conjugium est mortalis: & in quibus illa in Seculari etiam in Religioso tantum sit venialis, Sanchez *Lib. 5. moral. cap. 1. n. 9.* & Lessius *Lib. 2. de J. & J. cap. 41. n. 78.* Ratio est; quia votum hoc non im- mutat obligationem Juris Naturalis om- nibus communem, efficiendò; ut actus Venereus, qui seclusò votò in homine Se- culari non conjugato solum venialis est, in Religioso aliòve Continentia voto oblit- èto evadat mortalis: sed solummodo addit novam circumstantiam Sacrilegii mortis.